

JUNÍPER SERRA, LA BEATIFICACIÓ D'UN NOU BEAT

¡Glòria, glòria, glòria!

La beatificació del pare Juníper Serra ha omplert durant els darrers dies moltes pàgines de premsa. Mentre per a alguns ha estat un esdeveniment crucial, per a altres es tracta d'una provocació.

Carles Manera

Cal dir que avui, a Mallorca, es difícil parlar del pare Serra en un sentit que no sigui positiu, ressaltant les seves virtuts. És molt problemàtic presentar la seva tasca missionera sota un prisma crític, que tracti de reflectir el perquè de les raons evangelitzadores del Nou Món, i el paper del pare Serra en aquesta estratègia perquè quan es parla d'aquest tema ens hem de referir, essencialment, a les motivacions econòmiques de tota conquesta que necessita, peremptòriament, una excusa de tipus místic que justifiqui les seves aberracions.

Els acòlits de Juníper Serra estan satisfets, i tenen motius, atesa la confirmació per a pensar que el de Petra és al cel; per contra, seria massa fàcil dissenyar una llegenda negra del missioner, oferint-la com a paradigma a l'opinió pública, com a carnassa generadora de polèmiques. Ara bé, les declaracions dels juniperians acèrrims —cas del senyor Font Obrador—, publicades a la premsa mallorquina, diuen molt poc quant als arguments dels defensors de la causa franciscana. L'actitud de la majoria de forces polítiques, amb honroses excepcions, utilitzant el fet concret en benefici propi —fins i tot personal: unes petites vacances italianes...— no deixa lloc a cap dubte sobre les intencions que comporten aquestes efemèrides americanes. Aniversaris distints que, lluny d'aproximar cultures diferenciades, d'iniciar una major comprensió sobre els problemes dels països que es pretenen agermanar, fomenten més que res l'oportunisme polític i cultural: incentiven, al capdavant, les distàncies.

L'obra californiana —i, per extensió, la missió redemptora dels capellans a

Amèrica— és present, com s'ha dit, als mitjans de comunicació. La història, disciplina arraconada pels dirigents de l'acadèmia, es torna a desempolsar per justificar una actitud política. Aleshores, els historiadors —millor: alguns historiadors— serveixen. Es tracta d'enaltir la gesta dels mallorquins religiosos, i per això només són necessàries fe, erudició i poca crítica, ja que tot el que feren està ben fet. Però si situem les expedicions evangelitzadores en el seu context històric, les coses canvien.

Perquè, cal no oblidar-ho, l'època daurada dels processos cristianitzadors al segle XVIII coincideixen amb el reformisme borbònic.

El projecte dels Borbons pretenia, sobretot, resituar la política colonial; es tractava de recuperar els mercats ultramarins, atesa la decidida penetració dels comerciants estrangers als dominis espanyols i, també, la incapacitat

Dalt, la missió redemptora de Juníper a Amèrica. Baix, Fe, erudició i poca crítica per a enaltir les gestes dels mallorquins religiosos per part dels historiadors.

de l'aparell productiu de l'imperi. Les colònies feien el paper que les teories econòmiques prescrivien: un ampli mercat consumidor de les mercaderies metropolitanes, i un centre vastíssim d'oferta de primeres matèries, la qual cosa es traduïa en una major percepció dels ingressos fiscals per part de la Corona, ja que el comerç pateix un increment notable de la pressió impositiva. El foment de les missions s'inse-reix en aquesta perspectiva: facilitar la creació d'una demanda, generalment forçosa, que ajudés a concretar la dita estratègia. La bibliografia al respecte és abundant, i la majoria dels historiadors seriosos l'abonen.

Aquest vessant colonitzador, que envoltà la submissió violenta de pobles sencers i suposà la sobreexplotació de la força de treball indígena i un genocidi gradual, és negada sistemàticament pels autors més representatius del corrent juniperià. Però no deixa de ser contradictori que els colonitzadors camuflats es preocupin constantment de «mejorar sus modos de vida» —els dels indis, naturalment—, en base a trastocar-los per complet i refer-los segons la filosofia cristiano-occidental. Això, pel que es veu —i es llegeix— no és colonitzar... Caldria, aquí, recordar les

El nou beat té un museu a Petra, el seu poble natal

paraules d'A. Memmi, un científic social que ha estudiat amb minuciositat el fenomen de les colonitzacions: «Havent descobert el benefici, per atzar o perquè l'ha perseguit, el colonitzador no té consciència encara del paper històric que serà el seu. Li manca un pas en el coneixement de la nova situació: ha d'entendre també l'origen i el significat d'aquell benefici. I ho fa

amb facilitat. ¿Com podria passar molt temps sense adonar-se'n de la misèria del colonitzat i la relació entre aquesta misèria i el seu benestar?».

No es tracta de construir cap llegenda negra, ni desqualificar gratuïtament. Es pretén, simplement, fugir de les mitificacions, sempre perniciosos si es vol explicar la història perquè s'entengui i no perquè s'accepti sense qüestionar-la. □

A

CENTRE D'ARTESANIA COMUNITAT VALENCIANA

Hospital, 7 • Tel. 351 30 90
Acceso por Jardines Antiguo Hospital
46001 VALENCIA

LOS GREMIOS **STO** años

Un ventall de possibilitats

SEPTEMBRE-OCTUBRE 1988

Entrada lliure, Exposició de 10 a 14 i de 16 a 20 h.
Dilluns de 16 a 20 h. Diumenges i festius de 10 a 14 h.

GENERALITAT VALENCIANA

AYUNTAMENT DE VALENCIA